
Alcoholvergiftigingen en ongevallen met alcohol bij jongeren van 10 tot en met 24 jaar

---

H. Valkenberg
S. Nijman

Uitgegeven door
Stichting Consument en Veiligheid
Postbus 75169
1070 AD Amsterdam

juni 2011

Bij de samenstelling van deze publicatie is de grootst mogelijke zorgvuldigheid in acht genomen. Consument en Veiligheid aanvaardt echter geen verantwoordelijkheid voor eventuele, in deze uitgave voorkomende, onjuistheden of onvolkomenheden.

Overname van tekst of gedeelten van tekst is toegestaan, mits met de juiste bronvermelding. Indien de tekst gebruikt wordt voor commerciële doelstellingen dient altijd vooraf schriftelijke toestemming verkregen te zijn.

1

Inleiding

1.1

Aanleiding

Ten behoeve van een persbericht is een analyse gedaan naar Spoedeisende Hulp-behandelingen naar aanleiding van alcoholvergiftigingen en ongevallen waarbij alcohol betrokken was, bij jongeren in de leeftijd van 10-24 jaar.

1.2

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van de gebruikte registratiesystemen, de gehanteerde selectie en de analyse. In hoofdstuk 3 staan de resultaten van de analyse.

2

Methode

2.1

Registratiesystemen

Voor de analyse is gebruik gemaakt van het Letsel Informatie Systeem en het Continu LIS vervolgonderzoek.

2.1.1

Letsel Informatie Systeem

In het Letsel Informatie Systeem (LIS) van Consument en Veiligheid staan slachtoffers geregistreerd die na een ongeval, geweld of automutilatie zijn behandeld op een Spoedeisende Hulp (SEH) afdeling van een selectie van ziekenhuizen in Nederland. Deze ziekenhuizen vormen een representatieve steekproef van ziekenhuizen in Nederland met een continu bezette SEH-afdeling. Dit maakt een schatting van cijfers op nationaal niveau mogelijk.

2.1.2

Continu LIS Vervolgonderzoek

Het Continu LIS Vervolgonderzoek (CLVO) is een continu uitgevoerd vragenlijstonderzoek onder slachtoffers die op een Spoedeisende Hulpafdeling (SEH) van een ziekenhuis zijn behandeld voor letsel als gevolg van een privé, verkeers- of arbeidsongeval, sportdeelname of geweld. Het onderzoek wordt uitgevoerd door Consument en Veiligheid vanaf juni 2002. Met behulp van het CLVO wordt informatie verzameld over de aard en toedracht van een ongeval en van het daarbij ontstane letsel. Daarnaast wordt relevante achtergrondinformatie van het slachtoffer en zijn huishouden verzameld. De slachtoffers worden willekeurig geselecteerd uit het Letsel Informatie Systeem (LIS) van Consument en Veiligheid. De gegevens uit het CLVO kunnen dankzij het LIS geëxtrapoleerd worden naar schattingen op nationaal niveau.

2.2

Selectie en analyse

De analyse in LIS is uitgevoerd over de jaren 2005 tot en met 2009, cijfers uit het CLVO betreffen de periode 2003-2009. SEH-behandelingen naar aanleiding van automutilatie zijn niet in de analyse meegenomen. De gepresenteerde gegevens betreffen jaarlijkse gemiddelde aantallen en percentages. Door afronding kan het

voorkomen dat het totaal in een tabel afwijkt van de som van de afzonderlijke aantallen.

3

Resultaten

3.1

Alcoholvergiftigingen

Jaarlijks worden 2.100 jongeren in de leeftijd van 10 tot en met 24 jaar behandeld op een Spoedeisende Hulp-afdeling naar aanleiding van een alcoholvergiftiging. Eén op de tien is jonger dan 15 jaar, en ruim de helft (57%) is tussen de 15 en 20 jaar oud. In bijna een kwart van de vergiftigingen is er sprake van een combinatie van alcohol met drugs (23%) of met geneesmiddelen (1%, suïcidepogingen zijn hierbij geëxcludeerd). Achtendertig procent van hen wordt na SEH-behandeling opgenomen in het ziekenhuis.

Tabel 1 Jaarlijks aantal SEH-behandelingen n.a.v. een alcoholvergiftiging, naar leeftijd en geslacht

Leeftijd	Man		Vrouw		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
10 jaar	-	-	-	-	-	-
11 jaar	<10	<1	-	-	<10	<1
12 jaar	-	-	<10	<1	<10	<1
13 jaar	10	1	40	4	50	2
14 jaar	80	7	80	9	160	8
15 jaar	110	9	100	11	210	10
16 jaar	130	12	120	12	250	12
17 jaar	130	11	130	14	260	12
18 jaar	140	13	110	12	260	12
19 jaar	110	10	110	11	210	10
20 jaar	90	8	80	8	170	8
21 jaar	100	9	60	6	160	8
22 jaar	70	7	50	5	120	6
23 jaar	70	7	50	5	120	6
24 jaar	70	6	40	4	110	5
Totaal	1.100	100	970	100	2.100	100

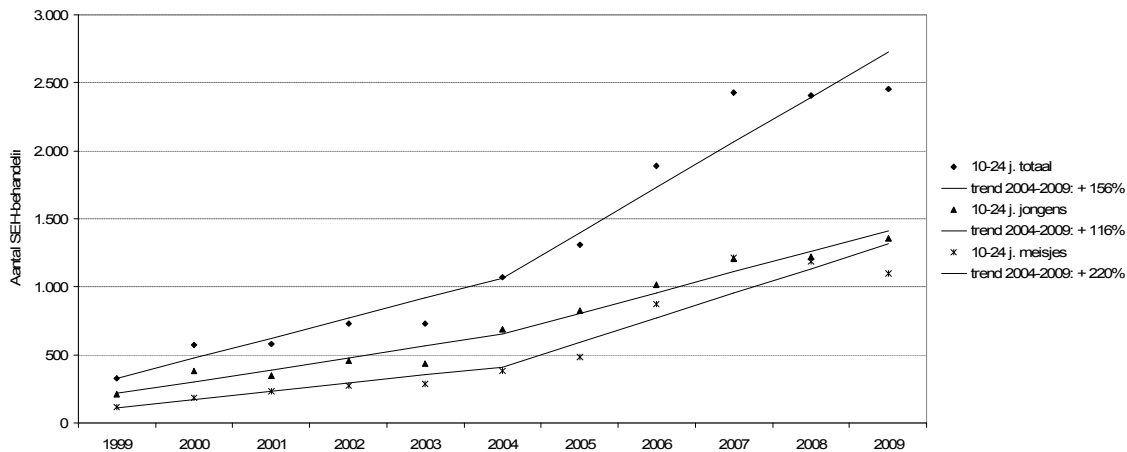
Leeftijd	Man		Vrouw		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
10-14 jaar	90	8	120	13	220	10
15-19 jaar	620	55	570	58	1.200	57
20-24 jaar	410	37	280	29	690	33
Totaal	1.100	100	970	100	2.100	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2005-2009, Consument en Veiligheid

Het aantal SEH-behandelingen naar aanleiding van een alcoholvergiftiging bij 10-24-jarigen is in de periode 2004-2009 gestegen met 156% (figuur 1). Vooral onder meisjes is de stijging fors. We zien dan ook een opvallende trend in alcoholvergiftigingen bij de jeugd wat betreft de verdeling over jongens en meisjes: steeds meer meisjes worden naar de SEH-afdeling gebracht vanwege een alcoholvergiftiging.

We zien dit beeld duidelijk terug in de trends in het aantal alcoholvergiftigingen op de SEH-afdeling, zoals in onderstaande figuren afgebeeld. De trend in alcoholvergiftigingen bij meisjes is steiler (220%) dan bij jongens (116%).

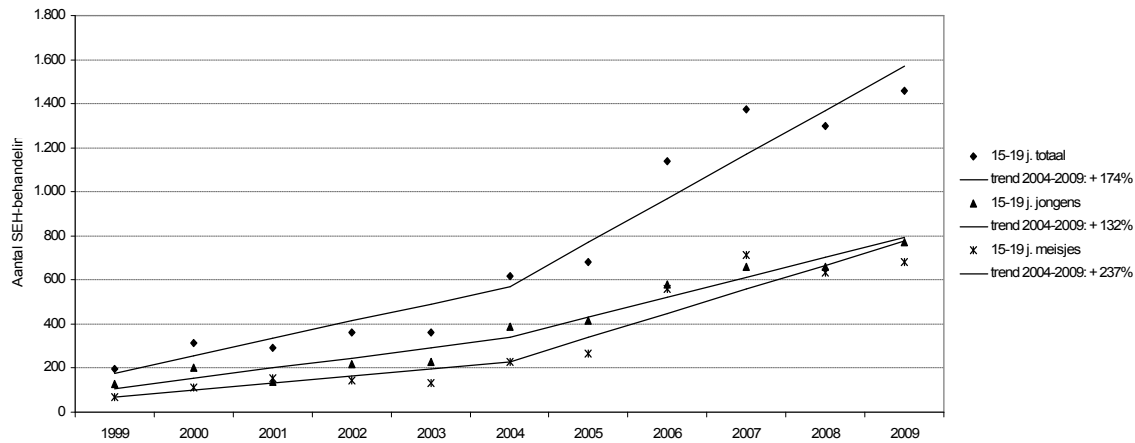
Figuur 1 Trend in aantal SEH-behandelingen n.a.v. alcoholvergiftiging, 10-24 jaar

Bron: Letsel Informatie Systeem 1999-2009, Consument en Veiligheid

De stijging was met name sterk in de leeftijdscategorie 15 tot en met 19 jaar: een stijging van 174 procent (figuur 2). Het aantal meisjes van 15-19 jaar met een alcoholvergiftiging op een SEH-afdeling is in de periode 2004-2009 meer dan verdrievoudigd (237%), tegen een meer dan verdubbeling van het aantal jongens (132%).

Figuur 2 Trend in SEH-behandelingen n.a.v. alcoholvergiftiging, 15-19 jaar

Bron: Letsel Informatie Systeem 1999-2009, Consument en Veiligheid

3.2 Alcoholgerelateerde ongevallen

Naast alcoholvergiftigingen kan alcoholgebruik ook geregeld aanleiding geven voor het ontstaan van letsel door een ongeval waarmee slachtoffers voor behandeling op een SEH-afdeling komen. Voorbeelden hiervan zijn een val van een fiets na alcoholgebruik, of letsel als gevolg van geweld na alcoholgebruik, hetzij als aanstichter of als slachtoffer van iemand die gedronken heeft. Onderzoek toont aan dat alcohol het risico op een ongeval vergroot, voornamelijk door verminderde coördinatie, reactiesnelheid of door concentratieverlies. Jaarlijks worden 2.600 personen tussen 10 en 25 jaar behandeld op een SEH-afdeling voor een ongeval of geweldpleging waarbij voor zover bekend alcohol betrokken was. In vier op de vijf gevallen gaat het om een man. Zes op de tien slachtoffers is tussen de 20 en 25 jaar.

Registratie van alcoholgebruik dat vooraf ging aan ongevallen of geweldpleging is echter problematisch, omdat bij bezoek aan een SEH-afdeling niet systematisch aan de patiënten gevraagd wordt of er voorafgaand aan het ongeval alcohol gedronken is. De rol van alcohol bij een ongeval wordt in principe slechts dan geregistreerd als de patiënt dit vermeldt, of als de arts het relevant vindt in verband met de medische behandeling. Als gevolg hiervan zullen de aantallen ongevallen met alcohol in LIS de ondergrens van het werkelijke aantal aangeven.

Aanvullend onderzoek onder bezoekers van een SEH-afdeling levert echter een veel betere indicatie van het werkelijk jaarlijks aantal SEH-behandelingen waarbij alcohol betrokken is. Op basis van deze zelfrapportage van slachtoffers blijkt dat bijna tien keer meer SEH-behandelingen voor ongevallen bij jongeren tussen 10 en 25 jaar gerelateerd zijn aan alcohol dan op basis van SEH-registratie geschat wordt, namelijk jaarlijks 24.000. Dit is tien procent van alle ongevallen of geweldpleging bij jongeren in deze leeftijd. In 16.000 gevallen had het slachtoffer drie of meer glazen gedronken in de zes uur voor het ongeval, en 11.000 personen schatten de rol van alcohol in het ongeval als belangrijk of zeer belangrijk in. Het is duidelijk dat het aantal SEH-behandelingen waarbij de betrokkenheid van alcoholische dranken op de SEH-afdeling geregistreerd is, maar een topje van de ijsberg is als het gaat om het werkelijke aantal ongevallen waarbij alcohol in het spel was.

Er lijkt in de periode 2005-2009 een lichte stijging te zien te zijn in het aantal alcoholgerelateerde ongevallen waarmee jongeren op de SEH-afdeling verschijnen. Deze trend is echter niet significant ($p=0.01$).